

Slovenski dom

Stev. 154.

V Ljubljani, ponedeljek 11. julija 1938.

Leto III

12.000 Slovencev in Slovenk iz Slovenskih gor, od severne meje, iz Prlekije in Prekmurja posluša na veličastnem narodnem taboru pri Sv. Trojici v Slov. Goricah ob prvi proslavi za dvajsetletnico svobodne Jugoslavije Veliki govor voditelja Slovencev dr. Korošca

Ljubljana, 11. julija.

Včeraj, je bila v srcu Slovenskih gor, pri Sveti Trojici, prireditelj, kakršne ta prelepa območja pokrajina še ni videla in je tudi najbrže ne bo v kratkem. 12.000 Slovencev in Slovenk vseh stanov, vseh starosti in od vseh strani je v požrtvovalni zvestobi v pričanju prihitelo na narodni tabor pri Sv. Trojici, da slišijo tam pomembno besedo svojega voditelja, katerega so slovenskemu narodu dali prav ti čudoviti kraji. Požrtvovalnost, katero je s tem taborom pokazalo delovno ljudstvo iz Slovenskih gor, iz Prekmurja, iz Prlekije in iz obmejnih predelov na severu, je brez primerov. Kljub silnemu ponočnemu dežju so skupine iz vseh fara hodile ure in ure daleč, nekatere po 30 km peš, da so prišle o pravem času k Sv. Trojici. Ni jih ustavilo ne deževje, ne nenaden hlad, ne slaba in razmočena pota. Vse težave je premagalo njihovo navdušenje, njihova vera za veliko stvar in volja, da s svojim voditeljem na čelu manifestirajo prav v teh obmejnih krajih za svobodo svoje tolikokrat ogrožene zemlje, za načela, za narodno in politično smer, ki jo nareka sedanemu rodu in sedanemu času naša preteklost. Da je vera v narodna in politična načela, katerih veliki oznanjevalec je bil in je naš voditelj dr. Anton Korošec, neomajna, močnejša in odločnejša, kakor pa je bila — o tem veličastno pričajo včerajšnji narodni zbor pri Sv. Trojici — pričajo manifestacije, ogromne množice in njena slovesna prisega.

Glavni del in težišče vse prireditve, o kateri poročamo natančneje v notranjosti lista, je bil naslednji veliki govor našega dr. Antona Korošca:

Bratje in sestre!

Večino nas, ki smo danes tukaj, je rodila zemlja med Dravo in Muro in zemlja preko Mure. Ze zaradi tega, ker je naša rodna zemlja, jo ljubimo z vsem svojim srcem. Ljubimo jo pa tudi, ker moramo ljubiti njene zelene doline, ker moramo ljubiti nežno valovitost njenih gričev, posejanih s skrbno nasajenimi vinogradi, pridno obdelanimi njivami, zelenimi livadami in sumicami. Moramo ljubiti to zemljo med Dravo in Muro in preko Mure, ker je dala življenje temu krasnemu in dobremu ljudstvu, ki tu živi, dela in umira od pametnega, od nikogar naseljenega, od nikogar potujočega, ampak samoraslo, kakor njegovi bori in hrasti, vedno čvrsto vdano svoji veri in svoji narodnosti. Državotvorno je od kneza Kocelja, vedno politično zrelo in gospodarsko napredno. Ta zemlja je dajala kardinale in škepe sv. Cerkvi, Miklošiče in Murke znanosti, Meske in Vraze lepi književnosti. Vse to je duh njenega duha, ki njene krvi, s katero napaja svoje sinove! (Viharno odobravanje.)

Prvi v Jugoslaviji!

Ta slovenska zemlja med Dravo in Muro in zemlja preko Mure vstala je sedaj prva v Jugoslaviji, da se na slovesen način spominja 20. obletnice svoje pripadnosti k svoji narodni državi. Tu stoji danes moške in žene, fantje in dekleta ne samo iz krajev ob Dravi in Pesnici, ampak tudi preskušeni ter mladi rodoljubi iz St. Ilje, Marije Snežne, Sv. Ane, pa vse do Dolnje Lendave. Rodoljubi do naše domovine, domoljubi do naše države zbrali je nas vse danes tukaj pri Sv. Trojici v Slov. Goricah. In mi vemo, da imamo tudi tehtne razloge za današnje slavlje. (Navdušenje množice traja več minut. Živioklici kralju, knezu namestniku in Jugoslaviji.)

Kockalo se ne bo več za nas!

Ta slovenska zemlja med Dravo in Muro ter preko Mure je bila pred 20 leti v veliki nevarnosti, da bo odtrgana od matere zemlje. Kockalo se je za nas, kakor se je kockalo za Odrsenikovo obleko. Vendar je nazadnje zmagala pravica in pamet. In šele, odkar je pred 20 leti prišla ta zemlja v sestavo naše države, odkar bel orel Karadjordjevičev bdi nad to zemljo in jo čuva, ni več nevarnosti za nas. (Ves tabor prireja navdušene ovacije kraljevskemu domu.) Kar je naše, ostane naše. (Viharno navdušenje.) Kockalo se ne bo več za nas! Mi s to zemljo ostanemo pri svojih bratih Slovanih. Mi ostanemo pri svoji materi Jugoslaviji! Današnja proslava je prva proslava 20 letnice našega državnega obstanka, ne samo v Sloveniji, ampak sploh v Jugoslaviji. (Množice ne prestanjo vzklíkati državi, vladi, voditelju Slovencev. Vihar navdušenja se dolgo noče poleči.)

Ako se ozremo nazaj na teh 20 let, lahko s ponosom in z zadovoljnostjo pribijemo, da naša zvestoba do kralja in do naše skupne domovine niti za trenutek ni popustila in prenehala, da je naše razmerje do kraljevskega doma in do domovine bilo vedno najiskrenejše in najprišrenejše. In danes izjavljamo, od nikogar prisiljeni, popolnoma iz svobodne volje, da bomo taki neomajno ostali tudi za vse bodoče čase. (Dolgotrajno vzklíkaje tabora kralju in kraljevskemu domu.)

Zahvala kraljevskemu domu

Naj mi bo ob tej slovesni priliki tudi dovoljeno, da izrazim v imenu cele Slovenije svojo zahvalo in globoko veselje, da si je ves kraljevski dom izbral našo prekrasno zemljo in v dani mu narod za mesto svojih letovanj, kralji, kraljica, knez in kneginja, vsi kraljeviči, princi in princeze, vse je preko leta med nami v naši sredini. Navdaja nas hvaležnost, radost in ponos. Kako ljubezen uživa kraljevski dom med nami, o tem se je pri nas sleherni človek lahko prepričal ob komaj minulih mladinskih dnevih v Ljubljani. Navdušenja, vzklíkaj, mahanja z robcami in evetlicami v prisotnosti Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, ni bilo ne konca ne kraja. Ljubljanski dnevi nam ostanajo v neizbrisnem spominu. (Val nepopisnega navdušenja je zajel tisočglavo množico, ki vzklíka kralju, knezu namestniku in kraljevskemu domu. Nepozabni prizori.)

Vdani monarhiji

Nočemo pa izgledati, še manj trditi, da je ljubezen do kraljevske hiše in privrženost k skupni državi le nam lastna. Z notranjo zadovoljnostjo lahko pribijemo, da je že davno ona doba za nami, ko smo se čuli deklaracije, da je republika naša dika in slava. (Živela kraljevina Jugoslavija!)

Danes vsi državljani kraljevine Jugoslavije priznavajo monarhijo in ljubijo svojega kralja, isto tako kakor danes tudi lahko pred vsem svetom trdimo, da danes ni nihče proti skupni državi zajednici. Od St. Ilje do Djerdjela, od Splita do Caribroda, vsak je danes prepričan, da je ta tvorba zdrava, potrebna in modra. In kar se končnega notranjega urejanja tiče, tem prej se bodo mnoge želje mogle izpolniti, čim bolj se bo manifestirala vse tesnejša povezanost z našo državo zajednico. (Živela jugoslovanska država! odmeva po vsem taboru in navdušenje množice se noče poleči.)

Bratje onstran meje

Današnje prilike pa nočemo opustiti, da bi se ne spominjali tudi naših bratov, ki so ostali izven mej naše države. Toda v tem oziru ne sme govoriti samo srce, ampak tudi razum! Naše narodne manjšine v drugih državah morajo biti in ostati dobri in lojalni državljani svojih lastnih držav. Vem in prepričan sem, da se jim v tem oziru ne more ničesar očitati. A našim manjšinam ne more nihče zabraniti — to je splošno sprejeto in priznано načelo — da bi se ne čutili kot člani svojega naroda in ne udeleževali njegovih kulturnih dobrin. (Nepopisne prizore so zbudile te besede in do srca pretresljivi vzklíki odmevali od enega konca tabora do drugega.)

Nočemo nobenih blokov

Z vsemi sosednimi državami hočemo živeti v miru in prijateljstvu. Maloštevilni kratkovidni ljudje sicer želijo v zadnjem času, da bi naša država šla v neke bloke in fronte. Za te fronte bi hoteli, kakor izjavljajo, preliti celo zadnjo kapljico krvi, a kolikor jih poznamo, ne svoje krvi, ampak drugo. Širokoustneži so ponavadi slabi junaki. Tudi o naših frontah v Španiji nismo čuli posebnih junastev niti v njihovih lastnih samohvalah. Sicer pa si bomo s temi španskimi junaki kmalu strogo pogledali iz oči v oči, ker nam jih sedaj vračajo. (Viharne ovacije dr. Korošču.)

Naša zunanja politika

Zunanja politika sedanje Jugoslavije je jasna za vsakogar. Mi hočemo ostati zvesti svojim sta-

rim in novim prijateljem in v tem smislu je tudi naša deviza: Zvestoba za zvestobo! Glavni cilj in edini cilj naše zunanje politike je: Ohraniti svoji državi sveti mir. Bloke in fronte pa prepuščamo drugim in jim samo to želimo, da se pri tem ne opečejo svojih prstov. Vlada dr. Stojadinovića pod modrim vodstvom Nj. kr. Vis. kneza in namestnikov si je v zunanji politiki obdržala svoje stare prijatelje in si pridobila novih ter kljub zaslepljenemu nerganju nekaterih večnih nezadovoljnih dosegla velike neprecenljive uspehe v korist države in človečanstva. (Navdušeno odobravanje.)

Notranja politika

Z ozirom na našo notranjo politiko se lahko pohvalimo, da smo zanesli v notranje razmere pomirljivost, strpljivost, mir in red. Mi smo od svoje strani ustvarili vse predpogoje za mirno rešitev vseh notranjih problemov, ki si jih upamo rešiti, ako ne že načelno pred volitvami, gotovo pa po volitvah.

Ustanovno zasedanje izseljeniške zbornice

Dr. A. Korošec in dr. M. Krek

o potrebi skrbi za našo kri v tujini

Ljubljana, 11. julija.

Danes dopoldne ob 9 je bilo v frančiškanski dvorani prvo ustanovno zasedanje izseljenške zbornice. Zasedanje je začel prevz. škof dr. G. Rožman kot predsednik družbe sv. Rafaela. Izrazil je, da morebiti prva želja ob otvoritvi zasedanja izseljenške zbornice ta, da naj Bog da svoj blagoslov k prvemu začetku. Iz začetka naj zraste veliko drevo, v katerega senči se bodo dobro počutili vsi številni izseljenci v tujini. Po zval je nato vse zastopnike in delegate posameznih društev, včlanjenih v Družbo sv. Rafaela, naj oddajo svoje poverilnice. V nadaljnjem je prevz. škof pozdravil ministra notranjih del dr. Antona Korošca, ki je z osebno navzočnostjo dokazal, da zaupa prvemu koraku, ki ga je napravila izseljenška zbornica, dalje je pozdravil ministra dr. M. Kreka, kateremu se je zahvalil za to, da je blagovolil sprejeti glavni govor na zasedanju, dalje ljubljanskemu županu dr. Juru Adlešiču, ki je po potovanju po Ameriki dokazal svojo skrb za naše izseljence, šefa izseljenškega oddelka socialnega ministrstva dr. Araničkega, zastopnika banske uprave. Predlagal je, da se odpošlje vladnostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravna brzojavka Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviću.

Naglasil je, da imamo Slovenci veliko rano, ki jo predstavlja prav izseljenško vprašanje. 60 let smo zaznamovali skrb za naše izseljence. Od slej se hočemo z večjo skrbnostjo zavzemati zanje. Govoril je nato minister dr. Korošec, ki je dejal:

»Kadar se postavite na železniško postajo in gledate vlake, kako stoje, vidite, kako se začno počasi premikati in nato sopihati, dokler vlak s polno paro ne oddrvi v daljavo. Enako je z izseljenškim vprašanjem. Tudi to je stalo in začelo počasi sopihati. Dokler nismo imeli svoje lastne države, je to vprašanje stalo, odkar pa imamo svojo lastno državo, je delovanje izseljenškega vlaka hitreje. V začetku nismo bili v izseljenškem vprašanju dovolj globoki in široki. Kar smo govorili o njem, je bilo toliko ko nič. Danes, ko čutimo vse bolj državno skupnost, se je izseljenško vprašanje premaknilo naprej. Zanimanje za izseljence je vse večje in večje. Glede slovenskih izseljencev ima največ zaslug mož, ki bi ga lahko imenovali »očeta slovenskih izseljencev«, p. K. Zakrjšek. Njemu ob strani stoji g. dr. Araniček, šef izseljenškega odseka v socialnem ministrstvu.

V imenu vlade lahko povem, da smo tudi mi kot oblast njima hvaležni, da tako skrbita za izseljence. Bolj in bolj čutimo, da moramo paziti na vsako kapljico naše krvi, da moramo čutiti svojo dolžnost do vsakega teh izseljencev. Ugotoviti moramo, da napredujemo. Ustanovitev izseljenške

Kdaj volitve?

Kdaj bodo volitve? Na to vprašanje se še danes ne more odgovoriti. Lahko pa rečemo s sv. pismom: »Bodite pripravljeni, kajti ne vemo ne ure, ne dneva.« Gotovo pa je, da volitev jutri še ne bo, kakor je rekel predsednik vlade v Južni Srbiji.

O gospodarski politiki ne bom govoril, tu govorijo dejanja sama. Centralna oblast in banske uprave se trudijo, da v merah, kakor nikdar do sedaj, zadovoljijo želje ljudstva. Ob 20 letnici naše države lahko mirno rečemo: Jugoslavija dela in napreduje na vseh straneh in na vseh poljih.

Prisega zvestobe državi

Bratje in sestre!

Prišli ste iz vseh krajev naše zemlje med Dravo in Muro in zemlje preko Mure. Prišli ste peš in na vozovih, na kolesih, motorjih in avtomobilih, prišli ste na to proslavo politične, prosvetne, ognjeglasne in vse druge vrste organizacije. Jaz se vam za to proslavo v imenu predsednika vlade, ki vam pošilja srčne pozdrave, in vse kraljevske vlade, kakor tudi v svojem lastnem imenu najtopleje zahvaljujem. Ne mogla bi biti ne večja, pa tudi ne učinkovitejša!

Ponovimo danes svojo zvestobo do države ter vzklíkamo:

Živel kralj Peter!

Živel knez namestnik Pavel in kraljevska namestnika!

Živela naša država Jugoslavija!

Živela naša slovenska domovina!

zbornice je tak napredek in lahko rečemo zgodovinski dogodek. V imenu kr. vlade ji želim lep napredek in prav tako v imenu kr. vlade izrekam dobrodošlico ameriškim gostom od onkraj morja, ki jih bratsko stiskamo na svoje drugje. Pozdravljam pa tudi vas, ki se danes trudite za izseljenško vprašanje.

Škof dr. Rožman se je zahvalil g. ministru za odkrite besede, nato pa je pozval ministra dr. M. Kreka, ki je dejal med drugim:

Nisem strokovnjak v izseljenških vprašanjih in bi šel preko tega, da bi bil na tem zasedanju glavni govornik. Mislim pa, da bi lahko spregovoril nekaj besed o dolžnosti, ki naj jo čutijo izseljenci proti svoji domovini in domovini proti izseljencem.

Kadar mati sprejema otroka, ki prihaja iz daljnih krajev domov, se v njej izraža vse materinstvo. Kot zasleduje mati v svojem otroku, koliko je njen, tako išče tudi domovina v svojih izseljenkih sledov, koliko so še njeni. Narod je razširjena družina iste krvi, istega čustvovanja, istega mišljenja. Kolikor sinov je v širnem svetu, toliko je luči naše narodne kulturne in narodne propagande in kovačev naše državne in narodne zgodovine. Zato pa je naša dolžnost, da posvetimo vprašanje izseljencev vso pažnjo. Kajti naši so in če nastopajo povsod v svetu kot Slovenci in Jugoslanci, ostane tudi v zgodovini sveta sled za njimi. Tudi slovenski narod je pomagal pridelati svoj kamen k obogatitvi ameriške kulture. Zato naj nad vsem delom za izseljence bdi božji blagoslov.

Ob zaključku lista zborovanje še traja.

Vesti 11. julija

Barcelonska vlada je razglasila prepoved, po kateri je pod smrtno kaznijo zabranjeno izvažati iz vladne Španije zlato, denar ali dragocenosti.

Načelnik glavnega štaba italij. fašistovske milice, general Russo, bo konec meseca obiskal Nemčijo, da se pouči o ureditvi hitlerjevskih napadalnih oddelkov.

O poslanstvu Francije v svetu, o krščanskem duhu in o veri je imel v soboto velik cerkven govor kardinal iz Reimsa Suchard.

200 km novih cest, ki bodo služile zgolj tujskemu prometu bo v enem letu zgradila uprava neapeljske pokrajine.

Dotok ljudi iz kmetov v mesta skuša zajeziti nemška vlada z novimi odredbami, po katerih se bodo smeli v mestih naseljevati odsej samo tisti kmetki ljudje, ki so oženjeni in ki se dlje časa ne bavijo več s kmetijstvom.

Na konferenci za pomoč beguncem iz bivše Avstrije se niso dosegli nič sporazuma o tem, katere države naj bi tem beguncem odprle meje in koliko število beguncev bi bile pripravljene sprejeti. Beguncev se branijo vse države z utemeljitvijo, da ne potrebujejo duševnih, marveč ročnih delavcev, katerih pa med temi begunci ni veliko.

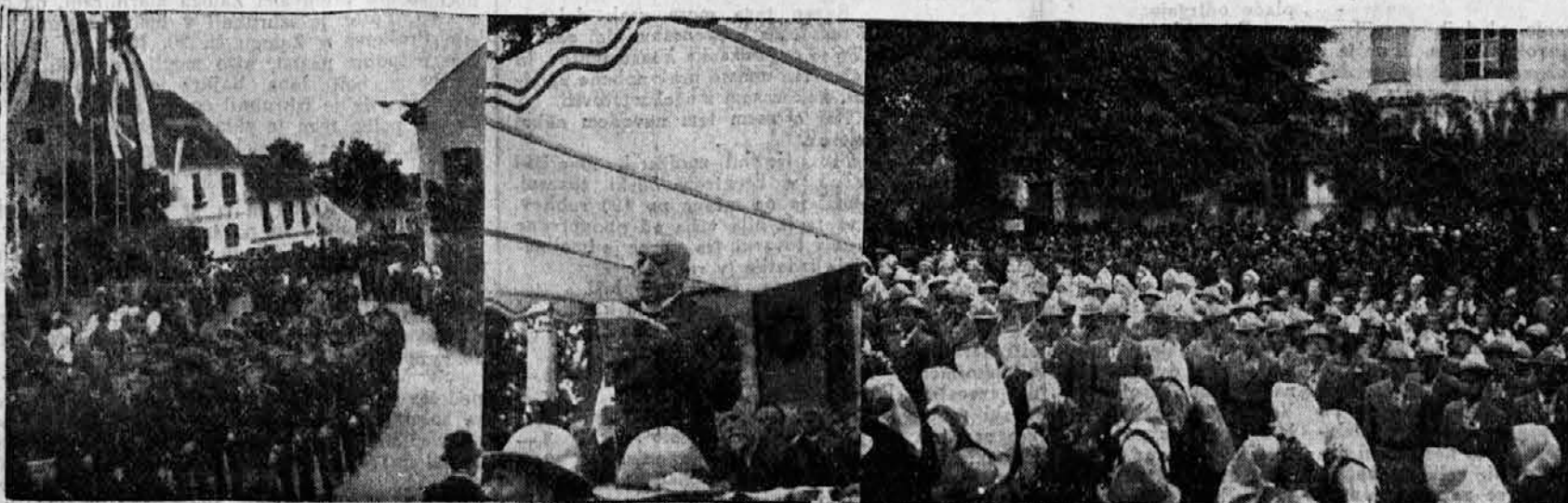
Dan nemške umetnosti so praznovali v soboto v Münchnu s sejo umetniške zbornice, na kateri je imel svečani govor propagandni minister dr. Goebbels.

Na avtomobil ameriškega predsednika Roosevelta je hotel skočiti neznan človek včeraj, ko se je predsednik vozil skozi mesto ob Lakomo. Policisti so neznanca zbili na tla. Ko so ga prišli na hotel povedati kaj je mislil storiti predsedniku.

Mednarodno konferenco za reševanje judovskega vprašanja naj skliče Zveza narodov, tako zahteva v svoji resoluciji kongres društev za Zvezo narodov.

Belgijski rekisti so imeli svoj kongres od petka do nedelje v Lombecku pri Bruslju. Zaključnih zborovanj se je udeležilo nad 50.000 pristašev tega gibanja, ki s viharno pozdravljali svojega voditelja Degrelle.

Romunska kraljica Marija se zdravi v Dresden, kjer bo ostala še nekaj časa, čeprav se je že mislila vrniti domov.

Z včerajšnjega narodnega tabora pri Sv. Trojici: pogled na leos spreveda po trgu; naš voditelj dr. Anton Korošec govori; pogled na del množice med zborom na prostoru pri cerkvi.

